

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Geo: დოკუმენტი მომზადებულია საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადამიანის უფლებათა ცენტრის (www.supremecourt.ge) მიერ. თარგმანის ხელახალი გამოქვეყნების ნებართვა გაცემულია მხოლოდ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს HUDOC-ის მონაცემთა ბაზაში განთავსების მიზნით.

Eng: The document was provided by the Supreme Court of Georgia, Human Rights Centre (www.supremecourt.ge). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the European Court of Human Rights' database HUDOC.

მეხუთე სექცია

გოგალაძე საქართველოს წინააღმდეგ
(Gogaladze v. Georgia)

(საჩივარი N [8971/10](#))

გადაწყვეტილება

სტრასბურგი

2019 წლის 18 ივლისი

ეს გადაწყვეტილება საბოლოოა,
თუმცა ის შეიძლება დაექვემდებაროს რედაქციულ შესწორებას.

ფაქტები

მომჩივანი, ნოდარ გოგალაძე საქართველოს მოქალაქეა რომელიც დაიბადა 1986 წელს და ცხოვრობს სოფელ რველში (საქართველო). წინამდებარე საქმე ეხება მომჩივნის საჩივარს მისი დაკავების შემდეგ პოლიციის მხრიდან არასათანადო მოპყრობის შესახებ. ასევე, იგი დავობდა არაეფექტური გამოძიების თაობაზე, რომელიც მიმდინარეობდა რვა თვის განმავლობაში მანამ, სანამ დაიხურა ხელისუფლების მიერ.

ბ-ნი გოგალაძე ბორჯომის პოლიციამ 2008 წლის 13 თებერვალს დააკავა არასრულწლოვანი პირის წამების მცდელობის საფუძველით. 2008 წლის 15 თებერვალს იგი წინასწარი დაკავების ფარგლებში, ორი თვით, გადაიყვანეს თბილისის N5 საპყრობილეში, სადაც მას თავზე და ცხვირზე დაზიანება აღმოაჩნდა. თავდაპირველად იგი აცხადებდა, რომ პოლიცია ამ დაზიანებებთან კავშირში არ იყო, ხოლო 2008 წლის აპრილში, როდესაც იგი გადაიყვანეს თბილისის N8 საპყრობილეში, მან პროკურორთან განაცხადა, რომ პოლიციის განყოფილებაში მიაყენეს ფიზიკური და სიტყვიერი შეურაცხყოფა და რომ მას ხუთი პოლიციელი ურტყავდა თავში.

საქმეზე დაიწყო გამოძიება და გატარდა სხვადასხვა ღონისძიებები. პოლიციის ოფიცრები აცხადებდნენ, რომ ბ-ნი გოგალაძე სცემა მსხვერპლის ბიძამ, თუმცა ასევე აღნიშნეს, რომ დაკავებისას არ შეუმჩნევიათ დაზიანებები. სასამართლო სამედიცინო ექსპერტიზა ჩატარდა 2008 წლის ოქტომბერში. მეორე სასამართლო ექსპერტიზა ჩატარდა 2009 წლის თებერვალში და მარტში, თუმცა ექსპერტებმა ვერ აღმოაჩინეს კავშირი მომჩივნის დაზიანებებსა და თავის ტკივილს და გულისრევას შორის, რომლებსაც აცხადებდა, რომ იმ დროისთვის უჩივოდა. პროკურატურამ 2016 წლის იანვარში გამოძიება დახურა იმ საფუძველით, რომ სახეზე არ იყო დანაშაული პოლიციის მხრიდან. მომჩივანმა არ გაასაჩივრა აღნიშნული ფაქტი.

ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს წინაშე, ბ-ნი გოგალაძე მე-3 მუხლის საფუძველზე (წამებისა და არაადამიანური მოპყრობის აკრძალვა) დავობდა პოლიციის მხრიდან არასათანადო მოპყრობისა და არაეფექტური გამოძიების თაობაზე. ასევე იგი დავობდა მე-13 მუხლის საფუძველზე (სამართლებრივი დაცვის ქმედითი საშუალების უფლება).

სამართალი

სასამართლოს შეფასება

I. კონვენციის მე-3 მუხლის სავარაუდო დარღვევა

51. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლომ განაცხადა, რომ მხარეები არ დავობენ მომჩივნის დაზიანებებთან დაკავშირებით, როგორცაა კოპი თავზე და კანის ქსოვილის დარბილება ცხვირის ფუძეზე („დაზიანებები“). თუმცა, ისინი არ თანხმდებიან აღნიშნული დაზიანებების სერიოზულობასთან, შესაძლო მიღების დროსა და გამომწვევ მიზეზებთან დაკავშირებით. ასევე, არ თანხმდებიან იმაზე, იყო თუ არა ეფექტური სისხლის სამართლის გამოძიება.

52. მიუხედავად იმისა, რომ სასამართლოს წინაშე მომჩივნის პოზიცია დაზიანებების მიყენების მეთოდთან დაკავშირებით, შესაძლოა სრულად არ შეესაბამება ეროვნულ დონეზე მიცემულ მის ჩვენებას, სასამართლო იმეორებს კონვენციის მე-3 მუხლის მნიშვნელობას და სახელმწიფოთა ვალდებულებას - სათანადოდ განმარტონ თუ როგორ მიადგა დაზიანებები პირს, რომელიც პოლიციის განყოფილებაში გადაყვანისას ჯანმრთელ მდგომარეობაში იმყოფებოდა. ამასთან დაკავშირებით, სასამართლო ადგენს, რომ იმ დაზიანებების არსებობა, რომლებიც მომჩივნის განცხადებით მას მიაყენეს პოლიციელებმა დადასტურდა ექიმის სამედიცინო დასკვნით. ამ უკანასკნელმა 2008 წლის 15 თებერვალს გასინჯა მომჩივანი თბილისის N5 საპყრობილეში მოთავსებისას, მისი დაკავებიდან 2 დღის შემდეგ. მათი არსებობა არასდროს ყოფილა სადავო საკითხი. ეროვნული ხელისუფლების წინაშე არსებული მტკიცებულებების (მათ შორის პოლიციელების განცხადებები რომლებმაც დააკავეს მომჩივნები) მიხედვით მომჩივანს მოცემული დაზიანებები დაკავებამდე არ აღნიშნებოდა. შესაბამისად, მისი ბრალდებები (როგორც ისინი ეროვნულ სასამართლოებში შეტანილ სარჩელშია აღნიშნული) იმასთან დაკავშირებით, რომ მის მიმართ პოლიციელების ქმედება წარმოადგენდა მე-3 მუხლის დარღვევას, უსაფუძვლო არ ყოფილა. აქედან გამომდინარე, ხელისუფლებას მოეთხოვებოდა ეფექტური გამოძიების წარმართვა.

53. სასამართლო აღნიშნავს, რომ სისხლის სამართლის გამოძიება, პოლიციელების მხრიდან სამსახურეობრივი უფლებამოსილების შესაძლო გადამეტების ფაქტზე დაიწყო სამი დღის შემდეგ, მას მერე რაც მომჩივანმა განაცხადა ამის შესახებ. სასამართლო აღიარებს, რომ გამოძიების შედარებით გვიან დაწყებაზე პასუხისმგებელი თავად მომჩივანი იყო, რადგან მან სადავო დაზიანებების შესახებ

განაცხადა დაახლოებით თვე-ნახევრის შემდეგ, თუმცა, მხედველობიდან არ უშვებს იმ ფაქტს, რომ გამოძიებას თან ახლდა მნიშვნელოვანი ხარვეზები. კერძოდ, სასამართლო ვერ უგულვებელყოფს იმ ფაქტს, რომ მომჩივნის დაზიანებების შესაფასებლად პირველი სასამართლო ექსპერტიზა თავდაპირველი ბრალდებიდან ექვს თვეზე მეტი ხნის შემდეგ ჩატარდა. სასამართლო ექსპერტი დასკვნის გამოტანისას შემოიფარგლა მის წინაშე არსებული სამედიცინო დოკუმენტაციით. ექსპერტის რეკომენდაციით საკითხი უნდა შეეფასებინა ექსპერტთა ჯგუფს იმისათვის, რომ დაედგინა თუ რამდენად შეიძლებოდა სამედიცინო დოკუმენტაციაში აღწერილი დაზიანებები შეფასებულიყო როგორც თვითდაზიანება. მიუხედავად ამისა, ზემოაღნიშნულის დასადგენად, მეორე ექსპერტიზა ჩატარდა ოთხ თვეზე მეტი ხნის დაგვიანებით. დროის ფაქტორი იყო ერთ-ერთი მიზეზი, თუ რატომ ვერ შეძლო ექსპერტთა ჯგუფმა მათ წინაშე არსებულ კითხვებზე პასუხის გაცემა.

54. გარდა ამისა, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო ყურადღებას ამახვილებს გამოძიების უჩვეულო ხანგძლივობაზე, რომელზეც მთავრობას არანაირი განმარტება არ წარმოუდგენია. კერძოდ, გამოძიება დაიწყო 2008 წლის 4 აპრილს და დაიხურა 2016 წლის 29 იანვარს. შესაბამისად, მომჩივნის საჩივარსა და გამოძიების შეწყვეტის შესახებ პროკურორის გადაწყვეტილების შემდეგ, თითქმის რვა წელი გავიდა. როგორც სასამართლომ წინა შემთხვევებში აღნიშნა, შესაძლოა არსებობდეს დაბრკოლებები ან სირთულეები, რომლებიც ხელს უშლიან გამოძიებას, თუმცა ხელისუფლების მხრიდან სწრაფი რეაგირება არასათანადო მოპყრობის ბრალდებების თაობაზე გამოძიებისას შეიძლება არსებით ფაქტორად იქნეს მიჩნეული კანონის უზენაესობის დაცვასთან მიმართებით, საზოგადოებრივი ნდობის შენარჩუნებისა და ასევე ნებისმიერი სახის შეფერხების ან არაკანონიერი ქმედების შემწყნარებლობის პრევენციისთვის (*მოკანუ და სხვები რუმინეთის წინააღმდეგ* [დიდი პალატა], N10865/09 და 2 სხვა, § 323, ECHR 2014 (ამონარიდები), და *ბოუიდი ბელგიის წინააღმდეგ*, § 133).

55. რაც შეეხება გამოძიების ფარგლებს, სასამართლო ექსპერტის რეკომენდაციის მიუხედავად, მეორე ექსპერტის გამოკვლევა შემოიფარგლებოდა გამომძიებლის მიერ წარმოდგენილი კითხვებით, რომლებიც არ ეხებოდა შესაძლებლობას, რომ მომჩივნის დაზიანებები ყოფილიყო თვითდაზიანება. ექსპერტებმა არც ის საკითხი გამოიკვლიეს, შესაძლებელი იყო თუ არა დაზიანებები მიყენებული ყოფილიყო დაკავებამდე, რომლებმაც გვიან იჩინეს თავი. ექსპერტი, რომელმაც პოლიციის განყოფილებაში მომჩივანს ნარკოტისტი ჩაუტარა, აცხადებდა, რომ მან მომჩივანს სამი ფოტო გადაუღო იმ განზრახვით, რომ შემდგომში გადაეცა ისინი შინაგან საქმეთა სამინისტროსთვის. მიუხედავად ზემოაღნიშნულისა, საგამომძიებო

ორგანოებს არ მიუღიათ და არც უცდიათ ამ ფოტოების მოპოვება. პოტენციურად, იმის დაშვებითაც, რომ საგამომიებო ორგანოებისათვის ხელმისაწვდომი ფოტოები უარყოფდა მომჩივნის ვერსიას მოვლენებზე, კერძოდ დროსა და გარემოებებზე, რომლებშიც განხორციელდა დაზიანებები, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო ადგენს, რომ საგამომიებო ორგანოებს არ ჰქონიათ მცდელობა, შეესწავლათ დაზიანებების შესაძლო გამომწვევი მიზეზები.

56. ზემოაღნიშნულ მსჯელობაზე დაყრდნობით, სასამართლო ადგენს, რომ მომჩივნის საჩივარი სამართალდამცავების მხრიდან ძალის გამოყენების და დაკავებული პირისათვის დაზიანებების მიყენების თაობაზე, არ წარმოადგენდა კონვენციის მე-3 მუხლის პროცედურული ნაწილით გათვალისწინებულ ეფექტური გამოძიების საკითხს.

57. მიუხედავად ზემოაღნიშნულისა, სასამართლო აღნიშნავს, რომ სისხლის სამართლის გამოძიების დროს გამოვლენილი ხარვეზების გათვალისწინებით ნათელი ვერ მოეფინა სადავო შემთხვევის მნიშვნელოვან ასპექტებს მე-3 მუხლის არსებითი ნაწილის კონტექსტში. რაც შეეხება მტკიცებულებებს - მათ შორის დაკავებას და პირის სხეულის გამოკვლევის შესახებ ოქმს რომლის მიხედვითაც მომჩივანს დაკავებამდე არ ჰქონია რაიმე დაზიანება - ჩნდება ვარაუდი, რომ მომჩივანს სადავო დაზიანებები მიადგა პოლიციის დაქვემდებარებაში ყოფნის დროს. მიუხედავად იმისა, რომ სახელმწიფომ გამორიცხა, რომ მომჩივანს დაზიანებები - მთლიანად, ძირითადად ან ნაწილობრივ - მიადგა პოლიციის მიერ დაკავების დროს (იხ. *რიბიჩი ავსტრიის წინააღმდეგ*, §34), სტრასბურგის სასამართლო ყურადღებას ამახვილებს იმ ფაქტზე, რომ სახელმწიფოს ამ უკანასკნელი განცხადების გარდა არანაირი მტკიცებულება არ წარმოუდგენია. კერძოდ, მხოლოდ ვარაუდი, რომ მომჩივანი შესაძლოა მოქალაქეებმა სცემეს მის დაკავებამდე, არ არის დამაჯერებელი რადგან ეს ფაქტი არ ყოფილა გამოძიებული და არ დადგენილა იყო თუ არა შესაძლებელი ცემის შედეგად დაზიანებების კვალი ორ დღეში გამოვლენილიყო.

58. საბოლოოდ, ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ მიიჩნია, რომ სახელმწიფომ თავი აარიდა საკუთარ ვალდებულებას წარმოედგინა დამაჯერებელი ახსნა-განმარტება თუ საიდან გაჩნდა ეს დაზიანებები (იხ. *ტიციანა პენინო იტალიის წინააღმდეგ*, §§ 54-55; *კსენზი და სხვები რუსეთის წინააღმდეგ* და N.45044/06 5 სხვა § 104, 12 დეკემბერი 2017; *სამესოვი რუსეთის წინააღმდეგ*, § 61; და *ტილოიევი რუსეთის წინააღმდეგ* [კომიტეტი], N2120/10, § 33, 5 მარტი 2019).

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო ადგენს, რომ დაირღვა კონვენციის მე-3 მუხლი.

II. კონვენციის მე-13 მუხლის სავარაუდო დარღვევა

59. მომჩივანი ასევე დავობდა, რომ მას არ ჰქონია სამართლებრივი დაცვის ქმედითი საშუალება კონვენციის მე-3 მუხლთან დაკავშირებულ საჩივართან მიმართებით. მომჩივანი დაეყრდნო კონვენციის მე-13 მუხლს.

60. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო აღნიშნავს, რომ მოცემული საჩივარი კავშირშია ზემოაღნიშნულ საჩივრებთან და შესაბამისად, იგი უნდა იქნეს მიღებული განსახილველად.

61. იმის გათვალისწინებით, რომ ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ ამ საქმეზე დაადგინა კონვენციის მე-3 მუხლის დარღვევა (იხ. პარაგრაფები 51-58), სასამართლო მიიჩნევს, რომ არ არის აუცილებელი მე-13 მუხლის დარღვევის გამოკვლევა.

III. კონვენციის 41-ე მუხლის გამოყენება

62. კონვენციის 41-ე მუხლის თანახმად:

„თუ სასამართლო დაასკვნის, რომ დაირღვა კონვენციით ან მისი ოქმებით გათვალისწინებული უფლება, ხოლო შესაბამისი მაღალი ხელშემკვრელი მხარის შიდა სამართალი დარღვევის მხოლოდ ნაწილობრივი გამოსწორების შესაძლებლობას იძლევა, საჭიროების შემთხვევაში, სასამართლო დაზარალებულ მხარეს სამართლიან დაკმაყოფილებას მიაკუთვნებს“.

A. ზიანი

63. მომჩივანი ითხოვდა 50,000 ევროს არამატერიალური ზიანის ანაზღაურებისთვის.

64. სახელმწიფომ განაცხადა, რომ არ არსებობდა რაიმე მიზეზობრივი კავშირი მოთხოვნილ ზიანის ანაზღაურებასა და მომჩივნის მიერ სადავო დარღვევას შორის.

65. ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ დაადგინა, რომ მომჩივანს მიადგა არამატერიალური ზიანი კონვენციის მე-3 მუხლის ჭრილში, რომლის ანაზღაურებაც შეუძლებელია მხოლოდ დარღვევის დადგენის შედეგად. მიუკერძოებელი შეფასების საფუძველზე, როგორც ამას ითვალისწინებს კონვენციის 41-ე მუხლი, სასამართლო მომჩივანს ანიჭებს 6,000 ევროს არამატერიალური ზიანისთვის.

B. ხარჯები

66. მომჩივანი ასევე ითხოვდა ეროვნულ სასამართლოებში გაწეული ხარჯების ანაზღაურებას 3,540 ევროს ოდენობით.

67. სახელმწიფომ განაცხადა, რომ არ არსებობდა რაიმე მიზეზობრივი კავშირი აღნიშნულ მოთხოვნასა და ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს წინაშე არსებულ მომჩივნის საჩივართან.

68. სასამართლოს პრეცედენტული სამართლის თანახმად, მომჩივანი უფლებამოსილია ხარჯების ანაზღაურებაზე თუ ნაჩვენები იქნება რომ ისინი რეალური და აუცილებელი იყო მოცემულ საქმეში და მათი ოდენობა გონივრულია. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო ვერ ადგენს რაიმე კავშირს დადგენილ დარღვევასა და ეროვნულ სასამართლო საქმისწარმოებას შორის. შესაბამისად, უარყოფს მოთხოვნას ხარჯების ანაზღაურების შესახებ.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო ერთხმად:

1. მისაღებად ცნობს საჩივრებს კონვენციის მე-3 და მე-13 მუხლებთან დაკავშირებით;
2. ადგენს, რომ დაირღვა კონვენციის მე-3 მუხლი;
3. ადგენს, რომ არ არსებობს აღნიშნული საჩივრის კონვენციის მე-13 მუხლთან შესაბამისობის გამოკვლევის აუცილებლობა;
4. ადგენს, რომ
 - ა) მოპასუხე სახელმწიფომ, საბოლოო გადაწყვეტილებიდან სამი თვის განმავლობაში, მომჩივანს უნდა გადაუხადოს შემდეგი თანხები: 6,000 ევრო (ექვსი ათასი ევრო), ასევე ნებისმიერი დამატებითი გადასახადი არამატერიალური ზიანისთვის;
5. უარყოფს მომჩივნის მოთხოვნას სამართლიანი დაკმაყოფილების შესახებ;